60-året for l'Aqua Granda: Katastrofen der vækkede verden og grundlagde vores mission

Nyhedsbrev fra Pro Venezia Komitéen · 4. november 2026

Kære Venner af Pro Venezia Komitéen,

I dag, d. 4. november, markerer en skæbnesvanger og historisk milepæl i Venedigs historie. Det er præcis 60 år siden, at den katastrofale oversvømmelse i 1966 - i Venedig kendt som l'Aqua Granda - ramte hele lagunen med ødelæggende kraft. Vandet steg til kritiske 194 cm (svarende til at omkring 80-90 % af de offentlige gader og pladser stod under vand) og trak sig ikke tilbage i 22 timer. El- og gasforsyningen røg i tre dage, telefonlinjerne brød sammen, og uvurderlig kulturarv, kunst og historiske dokumenter stod under det saltede lagunevand.

Venezianerne var reelt isoleret fra omverdenen i mørke, uden mad, rent drikkevand eller opvarmning og fanget på de øverste etager af deres huse, idet oversvømmelsen trængte ind i stueetagerne i godt to tredjedele af byens bygninger i det gamle centrum. Samme døgn blev også Firenze ramt af en historisk oversvømmelse, hvor floden Arno gik over sine bredder, grundet det samme massive lavtryk og ekstreme regnvejr over hele Italien.

Foto:© Comune di Venezia Archivio della Comunicazione

Italien var i knæ. Billederne af Markuspladsen forvandlet til et oprørt hav og uvurderlig kunst dækket af mudder og saltvand sendte chokbølger gennem hele verden. Det gik op for verdenssamfundet, at Venedig kunne forsvinde fuldstændigt, hvis intet blev gjort.

UNESCOs råb om hjælp

Men midt i katastrofens mørke tændtes gnisten til en helt unik, international solidaritet. L'Aqua Granda blev nemlig startskuddet til det globale netværk Comitati Privati per la Salvaguardia di Venezia (De Private Komitéer til Bevarelse af Venedig).

Det internationale samfund reagerede proaktivt. UNESCOs daværende generaldirektør udsendte en appel til verden om at redde Venedig og Firenze. Det var denne appel, der direkte førte til dannelsen af de mange private, verdensomspændende komitéer. Verden indså, at Venedigs kulturskatte ikke kun tilhørte Italien men var hele menneskehedens arv.

Foto:© Comune di Venezia Archivio della Comunicazione

Konsekvenser for kulturarv og kunst

Saltvandet trængte dybt ind i fundamenterne på byens kirker og paladser. Kunstværker, historiske dokumenter, biblioteker og tusindvis af uvurderlige arkitektoniske detaljer blev ødelagt eller stærkt beskadiget af salt og mudder.

Katastrofen tvang eksperter til at opfinde helt nye metoder til at redde kunst og bygninger, der havde været udsat for saltvandsskader. Venedig blev et globalt laboratorium for konservering og restaurering.

Vores svenske naboer i Pro Venezia Sverige var blandt de visionære pionerer, der reagerede proaktivt og trådte til helt fra netværkets spæde start. Skønt den danske Pro Venezia Komité kom til senere (1998), bærer vi i dag den samme stolte fane videre med uformindsket styrke og kærlighed til den udsatte laguneby. Initiativet blev dengang taget af ambassadør Troels Munk, kgl. bygningsinspektør og arkitekt David Bretton-Meyer samt ingeniør og nuværende bestyrelsesformand Francesco Morelli. Komitéen blev oprindeligt stiftet med det formål at

etablere et dansk kulturhus i et tidligere kloster på øen San Michele men har i de seneste år arbejdet mere fokuseret med den direkte bevaringsindsats af Venedigs kulturskatte. Du kan læse mere om komitéens historie og formål på vores hjemmeside Provenezia Danmark eller se den fulde oversigt over de internationale komitéer hos Comitati Privati per la Salvaguardia di Venezia, der i dag består af 27 non-profit organisationer fordelt på 12 forskellige lande (7 EU-lande og 5 lande uden for EU). Tilsammen arbejder vi tæt sammen med de italienske myndigheder og UNESCO for at finansiere og føre tilsyn med restaureringen af Venedigs truede kulturarv.

Demografiske og sociale konsekvenser

Oversvømmelsen blev et tragisk vendepunkt for Venedigs demografi. Mange af de indbyggere, der boede i stueetagerne (Venedigs fattigste familier, havnearbejdere og traditionelle håndværkere) mistede alt, hvad de ejede, levede i og arbejdede i. Efter 1966 opgav tusindvis af venezianere at genopbygge deres liv i den fugtige by og flyttede permanent ind til fastlandet (til Mestre og Marghera) lige på den anden side af broen, hvor industrien boomede, og som lokkede med moderne og billige lejligheder. Valget var nemt for mange… Katastrofen accelererede den affolkning, som byen stadig kæmper med i dag.

Det udløste den største demografiske krise i Venedigs nyere historie. Byen mistede på kort tid en enorm del af sin oprindelige arbejderklasse og sine traditionelle håndværkere, hvilket efterlod Venedig mere sårbar over for den turismebølge, der fulgte i årtierne efter.

Foto:© Comune di Venezia Archivio della Comunicazione

Teknologiske og politiske konsekvenser

Det var reaktionerne på 1966-katastrofen, der startede de årtier lange tekniske undersøgelser af, hvordan man kunne spærre lagunen af fra Adriaterhavet ved ekstremt højvande. Dette førte i sidste ende til det gigantiske (og stærkt omdiskuterede) barrieresystem, MOSE, der kan hæves for at beskytte byen under store stormfloder, og som første gang blev taget i brug i 2020.

Katastrofen udstillede den italienske stats hidtidige handlingslammelse. I årene mellem 1966 og 1973 havde Italien hele 9 forskellige regeringer, og den politiske horisont var sjældent længere end et par måneder frem. Tiden omkring 1968 og frem til tidligt i 1970'erne var præget af voldsomme sociale spændinger i Italien. Der var massive studenteroprør, store arbejderstrejker og begyndelsen på den politiske terrorisme fra både den yderste højre- og venstrefløj (de såkaldte Blyår). Regeringen i Rom var i konstant krisestatus. Desuden var der en enorm intern strid i regionen om, hvordan Venedig skulle reddes: Det internationale samfund og Venedigs historiske elite ønskede strenge restriktioner, der beskyttede kulturarven og lukkede af for store skibe. Det økonomiske kraftcenter lå derimod i industribyen Porto Marghera på fastlandet, og industrilederne og fagforeningerne frygtede, at miljølove og barrierer i lagunen ville kvæle havnen, lukke kemiske fabrikker og koste titusindvis af arbejdspladser.

Efter massivt internationalt pres vedtog det italienske parlament i 1973 en særlov, der erklærede Venedigs redning for "et spørgsmål af prioriteret national interesse". Loven lagde det juridiske og økonomiske fundament for byens fremtidige beskyttelse.

Lad os i dag mindes katastrofen i 1966, men mindst lige så vigtigt: Lad os fejre 60-året med internationalt sammenhold og værne om fremtiden for den by, vi har så kær.

Tusind tak for jeres støtte og interesse i vores Komité og Vennekreds! Spred gerne det glade budskab om gratis medlemskab. Vi vil se frem til også at kunne invitere til arrangementer om Venedig i det nye år.

Af Laura Valesin,
på vegne af bestyrelsen for Pro Venezia Komitéen